

Előfizetési árak:

ostán vagy házhoz küldve:

Egész évre. 20.— kor.

Félévre . 10.— kor.

Negyedévre 5.— kor.

Egy hónapra 1.70 kor.

Egyes szám ára 8 fill.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Hirdetések díja:

Egy □ cm. területen-
ként 8 fillér.
Nyilttér és magán-
érdekű közlemények
soronként 40 fillér.Megjelenik
minden nap, az ün-
nepek és vasárnapok
kivételével.Szerkesztőség: Kossuth-utca 13.
Ide küldendők a lap szellemi részét illető közlemények.Főszerkesztő: Konez Ákos.
Felelős szerkesztő: Dr. Orbán József.Kiadóhivatal: Kossuth-utca 13.
Előfizetés, hirdetés és magánérdekű közlemények felvétele.

A kartellekről.

Debreczen, május 28.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter, mint értesülünk, legközelebb törvényjavaslatot fog benyújtani a képviselőházhoz, melynek tárgyát a kartellek szabályozása képezi. A miniszter ezen javaslatára még nyilvánosságra nem került ugyan, de úgy halljuk, hogy az — eltekintve némely, az ipar érdekében szükségesnek talált intézkedésektől — a fogyasztók mellett foglalt állást. Teljes bizalommal vagyunk Hegedüs Sándor miniszternek a magyar ipar és kereskedelem érdekeit s szükségleteit felismerő intézkedései iránt s hisszük, hogy az új törvényjavaslat meg fogja találni azon helyes módot a kartellekről szóló javaslatban, amely a törvényhozási védelemre szorult magyar ipar fellendülésére vezet, a nélkül, hogy a magyar fogyasztóközönség a kartelleknek külföldön panaszolt visszaélései miatt valamit szenvedne; mindamellett nem tartjuk feleslegesnek, hogy néhány észrevételt tegyünk arra nézve, hogy mily állást kell foglalni Magyarországnak a kartellekkel szemben, ha fejlődő iparának érdekeit tekinti az Ausztriával fennálló vámszövetség rendszere mellett.

A kartellt, melyet azon szükség hozott létre, hogy a tultermelés által előidézett egészségtelen ver-

seny hátrányaitól az ipar magát megszabadítsa, a fogyasztóközönség általában véve elítéli s azt károsnak és immorálisnak tartja. Tisztán a moralitás vagy az immoralitás szempontjából azonban gazdasági kérdéseket megoldanunk nem lehetvén, a közönség érdekét, mint egyedül irányadó szempontot határozatuk hozatalánál nem fogadjuk el, miután azon kérdés sincsen eldöntve, vajjon megvan-e a fogyasztóközönségnek azon joga, hogy a gyárost kényszerítse arra, hogy a tultermelés és a szabad-verseny káros következményei folytán üzemét beszüntetni legyen kénytelen, vagy esetleg teljesen tönkre menjen.

Azért azon nézetünknek adunk kifejezést, hogy bár a kartellek a fogyasztóközönség érdekei ellen irányulnak, azokat föltétlenül elítélni s törvényhozási intézkedésekkel keletkezésüket megtiltani teljesen elhibázott dolog volna főleg Magyarországon, hol a gyárosnak a vámszövetség mellett számolni kell Ausztria fejlett iparának hatalmas erőivel. Ausztria gyárosai a gyermekkorát élő magyar gyáriparral a versenyt nemcsak könnyen kiállhatják, hanem azt még, ha netalán veszteséggel dolgoznának is, rövid idő alatt tönkre tehetnék. Mi természetesebb annál, hogy a gyöngeségét érző magyar ipar nemcsak saját társaival, hanem az osztrák hatalmasabb ellenféllel is szövetezik,

hogy existenciáját biztosíthassa, megvédelmezze magát a bukás ellen.

A kartellek létjogosultsága tehát, miután annak az önvédelem adott életet, kétségtelennek látszik s midőn a törvényhozás szükségét látja annak, hogy intézkedjék visszaéléseik ellen, akkor már elősmerte azok szükségességét, csupán csak kinövéseiket akarja nyesegetni s káros hatásától a társadalmi rendet megoltalmazni. Ezen intézkedéseiben az állam tovább nem mehet, mint a mennyire menni a társadalom jól felfogott érdeke s a szükség parancsolja. Mihelyt a határon túllép, szükségtelen gyámkodást gyakorol és a társadalom egyik eleme a termelők érdekeit, a másik elem, vagyis a fogyasztók javára kockáztatja. E határ megállapítása tehát aggodó gondosságot és kétszeres figyelmet követel.

A magyar ipar ugyanis, mely fenmaradását a mai körülmények között aligha tudná elérni Ausztriával szemben, eléri a kartell segítségével.

De jelent még Magyarországra nézve a kartell egyebet is. Az osztrák és magyar kartellek a legtöbb esetben a fogyasztási területet is felosztják maguk között, kimondván azt, hogy a magyar piac, vagy legalább annak nagyrésze a magyar iparé, az osztrák piac az osztráké legyen. És az állam fogyasztási piacának az állam ipara

TÁRCZA.

Egy maroknyi föld.

— A „Debreczeni Ellenőr” eredeti tárczája. —

Írta: Lovász János.

Ugy fénylik-ragyog a Jámbor Ferenc nemzeti uram fehérre meszelt magas kőháza, akár csak márcziusi hóban mosták volna meg a négy falát. Utczára néző padláslyukából hegyével lefelé fordított kaszavas esillog, mellette haragos vörös csövespaprikát, meg narancssárga teengeri-kötést zörget a kőborgó tavaszi szél. Rég időkből maradt symbolumai ezek a falusi gazdaházaknak. A mint künn a tanyákon téli pihenéséhez elkészült a föld, hazatér a gazda s első dolga kidugni a bő zsírral kent kaszát. Ezt azzal a bölcs számítással cselekszi, hogy az éles vas akár emberben, akár állatban kárt ne tehessen. De hogy a gazdasszonynak is jusson egy parányi a kedveskedésből, néhány kötés válogatott tengerit, meg egy-két koszu paprikát is kiakaszt a kaszavas tövére, száradás végett. Ily előrelátás mellett már kora tavasszal van pattogatni való kukorica, a husvéti bárány mellé pedig napon szárított, igazerejű paprika.

Keskeny szalag virágos kert húzódik a ház előtt s a zöld rámás ablaktáblákat fodros-bodros fehér vászonfüggöny védelmezi. A kapu két szárnya tátva-nyitva, végig le-

het látni a nagy udvaron. Egyszerű, czifraság nélkül való itt minden, de olyan rendes, olyan tiszta, hogy akár a burkus eszár is körülsétálhatná, pedig annak már csak volna mit féltetni a fényes, lagos eszárján.

A lakóház előtt oszlopos tornác fut végig, surolt deszkakönyöklővel, utána egy kis foltiszalaggal körülfont zöldes kert, a hol mákot, petrezselymet, hagymát, mi egy-mást termel a gazdasszony, vagy virágot ápol az eladó leány, ha épen van. Hátrább egy éléskamra, egy magtár és egy kőlabon álló tengeri göré. Balról boglyázott tűzifa, mellette tyukketrec s végül erre feljebb az istálló, meg egy gémes kut.

Az istálló előtt épen utrakészen várakozik Marezi, az öreg kocsis. Négy pej csikó van egy parasztszekér elé szeltében befogva, czifra sallangos szerszámmal. Ugy ragyog mindenik állatnak a szőre, mintha Marezi itt-ott aranyport hintett volna rájuk. A saroglyához egy almásszürke hátsó ló van kötve, sárga bőrnnyereggel s felszorított kengyelvassal. Kilép a gazda a tornác alul s büszke önérettel nézi végig a lovakat. Megpendül eszárján az ezüst sarkantyú, a mint szaporán a szekér felé lépked. Bizony pedig megtárgulhattak volna már ő kigyelmének a pattogós inai! Rég tul van az őt iksen, nem tagadhatja, messziről fehérlik a haja. De erőteljes, zömök kis ember most is. Baroapiros arcából szüntelenül mosolyog-

nak buzavirágszinű szemei s a bajusza olyan akkurátusan ki van kenve-fenve, mintha csak a mátkája első csókjáért indulna. Szép meggyszín-nyaku tajtékpipája meg tul a rendén legényes.

Bekötött fejű, bogárszemű asszony könyököl a tornácson s szeretettel néz a gazda után. Jámborné asszonyom ez, a nemzeti uram élete párja. Vidám gondolatok közt néz a társa után, a ki ma is olyan fürge, mint csak huszonöt évvel ezelőtt. Akkor pendült meg először a ház előtti deszkapadlón az az ezüst sarkantyú. Hej de rá lehetett ismerni azontul száz közül is a hangjára!

A gazda felül a szekérre s Marzi ereszt egy pettyet a gyeplün. Nincs a világon az a féderes, üveges hintó, a melyik lágyabban, szelidebben gurulna végig ezen a puha homokos udvaron.

— Soká ne késsenek apjok! — szól a gazdasszony az ura után, a mire már csak fejbőlintással válaszol a gazda.

Ugyan Uram Isten, hová indulnak ilyen módosan?! A kocsi darutollas kalappal, a lovak pucczba-diszbe, gazduram olyan nyira kiesipve, hogy akárki ismeretlen ráfoghatná, miszerint háztűznézni mén.

Bizony, bizony rendkívüli dologban járnak. Péter, a jogászfü érkezik haza Budapestről a háromórással, az elébe igyekeznek. Ide s tova két éve lesz, hogy itt hagyta a falut, illő tehát, hogy annyi ten-

részére való biztosítása oly fontos érdek, melyet magyar politikuskak kicsinyelni nem szabad.

Óhajtható volna, hogy iparosaink és kereskedőink ezen kérdés iránt az eddiginél nagyobb érdeklődést mutassanak, nehogy ismét úgy járjanak, mint az ipartörvény 50. szakaszának módosítását célzó törvényjavaslattal történt, midőn a megrendelések gyűjtéséről szóló javaslat ellen akkor látták jónak memorandumot készíteni s azt a miniszteriumhoz benyújtani, mikor a javaslat már a képviselőház bizottságai elé került.

Valóban itt az ideje annak, hogy kereskedő osztályunk és iparosaink a saját érdekeik iránt nagyobb érdeklődést tanúsítsanak s figyelemmel kísérjék a minden alapos érvet és szakszerű felszólalást figyelembe vevő miniszter intézkedéseit.

Az összeférhetlenségi törvény revíziója tárgyában kiküldött képviselőházi bizottság, mint tudva van, hosszú tanácskozás után megállapodott azokban az irányelvekben, amelyek alapján a törvény módosítására és kiegészítésére nézve javaslatot fog a Háznak tenni s eme javaslat tervének a megszövegezésére kisebb bizottságot küldött ki. Mint értesülünk, Rohonyi Gyula előadó már el is készítette azt a javaslat-tervezetet s közvetlenül a képviselőháznak újra-összeülése után a kiküldött albizottság elé fogja terjeszteni a munkáját. Az albizottság ekkor fogja elhatározni első sorban azt, vajjon az előadói javaslat-tervezetet még a nyári parlamenti szünet előtt, avagy csak az őszi ülésszak folyamán vegye e érdemleges tárgyalás alá.

A tisztviselők baja.

Debreczen, május 27.

Soha még olyan nyomorult helyzetben nem volt hivatalnok ember, mint napjainkban. Ez tény, s hogy ez az állapot bekövetkezett, annak igen sok mélyreható oka van. Egyik oka a hivatalnok mai nehéz megélhetésének a hivatalnoki fizetésben az egész vonalon mutatkozó maradiság. Ma annyi fizetése van egy embernek, mint évekkel ezelőtt, pedig rohamosan előre haladó, fejlődésben levő ország vagyunk, hol egyetlen év is óriási változást, nagy különbséget tud előidézni. Iparunk, kereskedelmünk fejlettebbek. Ez örvendetes jelenség ugyan, az egész nemzet, az állam életében, de az egyes az egyén ennek hasznát, előnyös voltát nem érzi, sőt vannak olyanok is, kik a fix fizetésből élők szemponjából egyenesen károsnak tartják. Ez ugyan nem áll, de az már bizonyos, hogy amit évekkel, vagy 1—2 évtizeddel ezelőtt megvehettünk 3—4 garason, azt most koronákkal lehet csak kifizetnünk. Minden egyes fogyasztási cikknek az ára tetemesen felemelkedett.

Azelőtt a falusi ember aprójóságát, nyers terményeit behozta a városba, itt eladta úgy ahogy tudta; neki nem volt kára, a tisztviselő pedig aránylag olcsón vásárolt. Ma ez alig lehetséges. Az aprójóságot, tojást, gyümölcsöt stb. nagy mennyiségben százával, ezrével szedik össze kiviteli kereskedelmünk számára s nekünk, itthon maradtoknak, csak a kiselejtezt rész marad. Ezt aztán élelmes kofáink szállják meg, s ha mi is hozzá akarunk valamihez jutni, olykor harmadik, negyedik kézből vagyunk kénytelenek szükségleteinket beszerezni mégregdrágán.

Aki kételkedik e sorok igazságában, ám menjen ki bármelyik vasárnap alkalmából a piacra, tekintsen kissé szőjjel s maga is meggyőződik arról, hogy az eladó azt a vevőt részesíti előnyben, aki az egészet megveszi; ha ilyen nem akad, csak azután áll szóba azokkal, kik csak egyes darabot szándékoznak vásárolni. Így van a silányan fizetett hivatalnokkal minden téren. A drágaság és a sokféle kiadás miatt egész hónapra át alig lát pénzt, tehát hitelre szo-

rul. Már pedig az is ismeretes mindenki előtt, hogy a hitelre vásárlás — ha még olyan előnyös is — nem biztosítja mindazon kedvezményeket, melyeket a készpénzzel vásárló megkap.

Aztán micsoda társadalmi terhek sulyosodnak a hivatalnokok vállaira. A legkisebb hivatalbeli is csak úgy számít valamit, ha egyesületeknek, társulatoknak tagja, szóval ha önkéntes megadóztatásnak veti alá magát. Országos egyesület, kaszinó, népkör, különféle otthon, társalgó, dalárda, művészeti egyesület, jótékony egyesület, népkönyha és még sok mindenféle, mind jórészt a hivatalnokok filléreiből tartja fenn magát. Ehhez járul még a sokfajta adó. És még azt követeljük, hogy a hivatalnok, a tisztviselő, legyen pontos a hivatali teendők elvégzésében, azonban arról megfeledezzünk, hogy annak a szegény embernek nagy családja van s talán még a hivatalban is arra gondol, hogy honnan szerezze be azt, mire elsőjei fizetéséből nem tellett, de mégis meg kell lennie.

Tanult, okos ember a hivatalnok, tud ő ezen is segíteni. Csak egyszer volna módunkban a sokféle rendű és rangú takarékpénztárak és szövetkezetek, hitelintézetek, könyveibe betekintnünk, az ott talált adatok, kötvények, váltók nagyon sokat beszélne a hivatalnokok rózsás életéről. Mind ezen sokféle társadalmi betegségnek csak egyetlen gyógyítási módja van: *adjunk alkalmazottainknak a mai kor sokféle követelményeinek megfelelő tisztességes fizetést.*

Sok mindenféleképpen utánozzuk a külföldet, azok szavait, intézményeit átplántáljuk Magyarországra, de a fizetések dolgában nem akarjuk a jó példát követni. Nem a hivatalnokok folytonos szaporításában kell a jobb közigazgatást keresni, hanem jobban kell a hivatalnokokat fizetni. Fizetés dolgában minden tekintetben lépést kellene tartanunk a folytonos haladással s ha ez a párhuzamos együttlétté állandóan megvolna, a hivatalnok-ember önhibáján kívül soha sem juthatna nyomorúságos helyzetbe. Mit törődik az a sok ezer állami hivatalnok a drágasággal, ha neki a tisztességes megélhetése biztosítva van. Ha emelik a labbert,

ger idő után szép fogadtatásban részesüljön. De meg épen jó időben érkezik, még nem kezdődött meg a külső munka, várni kell Tibureziusra, nehogy a szakállából kirázott hó semmivé tegye a korai fáradozást.

Csattog pattog az ostor a széles székertőn s röpi a négy ló Jámbor Ferenc nemzetes uramat, a ki a hátulsó löcsre akasztott bőrülésről mosolygó önérettel tekintet jobbra-balra. Szeretné boldognak boldogtalannak tudtul adni, hogy most érkezik a fiu. A nagy fiu, az ő büszkesége! A kire olyan szeretettel gondoltak, valahányszor olvasták messziről jött levelét. Hányszor irták vissza: „Gyere haza már egy-két napra, hadd látnánk, milyen színen vagy.” De a válasz örökösön csak egy volt: „Nem lehet, édes szülőim, sok itt a tanulni való.”

S ime, itt van a rég várt pillanat. Most végre színről-színre látják a rég nem látott fiut. Dohogva, susterogva érkezik meg a vonat s az egyik kocsiajtóból kiugrik hirtelen egy pepita nadrágos, csilinderes, vékony szál gavallér. Jámbor uram nem ismer benne senkire. Pedig a gavallér egyenesen feléje tart s kezét csókol. Végig méri az öreg az ő fiatalkori képmását és sehogy sem tud hinni a szemének. Ugy rajta feledkezik, mintha soha se látta volna.

— Éjnye, édes apám-uram, csak talán nem akar megcsudálni? — kérdezi Péter a hangtalan öreget.

Kellettlenül, fanyar, szemrehányó hangon válaszol az apa:

— Na, hogy megvedlettél, hallod! — Azzal sarkon fordul és félig hangosan utána teszi:

— De majd fordítsunk a dolgon, édes szolgálóm! Gyere na, itt a háta, ülj rá.

— Van nekem annál különb paripám apám uram! — mondja nagyhangon a fiu.

— Különb?

A jogászfiu erre előszedi a vonatról a vasparipáját s azzal se kérd, se hall többet, ráugrik. Indulásban odakiált az apjához:

— Versenyezzünk öregem! Ki lesz otthon hamarabb? Isten áldja meg! És a lehajló utról kalapjával integetett visszafelé.

Jámbor uramban forróság ömlik el. Ugy érzi, mintha apró tűszurások zavarták volna fel a vérét. Nézne a fiu után, de köd vágódik a szeme elé s azt sem tudja hirtelenjében, mit tegyen. Haragos gondolatok űzik, kergetik agyában egymást. Hogy mér ez a fiu így bánni az apjával? O maga kiöltözködik, hogy majd büszkén, diadalmasan vigye be hazaérkező fiát. Hogy majd megmutassa a falubelieknek: ime nézzétek itt lovagol a fiam. Hogy ül a lovon, akár csak az apja, valamikor fiatal korában! — Lássátok mennyire kitermett, hogy megnőtt, e hol ni, még a bajusza is kezd már ütögetni! Oh mennyire kiesett most a számításából. Elébe áll egy cifra ruhás, hinczihánczi gyerek s ráveti magát arra a köszörős kerékre s úgy motóllázik be szőgyen szemre a szülőfalujába. Nem így képzelte ő ezt a találkozást. Keserű fájdalom tölti meg az öreg szívét. Lassan a szekérhez csámborog, eloldja a háta lovat s oda szól a kocsisnak:

— Eredj csak haza, majd megyek én is.

Felül a hátsóra s míg a kocsi s a falu felé hajt, nemzetes uram jobbra fordítja a ló száját. A gyepes, buczkás földeken át, zombékos, gidres gödrös avaron keresztül koczogvást távolodik. Kalapját lehuzza a

szemöldökére, mintha bánatná szemét a napfény. De a testtartása egyenes, mert feszíti belülről valami hajthatatlan büszkeség. Hej de megsértődött! El tudna bujdosni az emberek elől, hogy ilyen csufság esik meg rajta.

Távolodik mindinkább s amoda messze letér a szőlőskertek közé. A kertjénél megállott s kikötötte a lovat egy diófahez. Bement a mesgyék közé, a szűk utakra, ahol földre szegzett szemekkel, czél nélkül kődorgott jobbra-balra. Olykor megállott s nézegette a száraz karókat, melyekhez ágas-bogas szőlővesszők hajoltak. Üres, lombtalan még minden. Csak a som meg a mandulafák pompáznak, gazdagon behintve rózsapiros apró virágokkal. A szél megbolygatja a tömött gallyakat s egy-két szál virágot oda röpi a Jámbor uram zsinóros dolmányára. Oh de jó volna most megérteni annak a kis virágnak a szelid suttogását. Simogatják az öreg nemzetes ur háborgó mellét és csöndesítgetvén szólnak:

— Édes gazduram! Nem áll kigyelmeenek jól az a durczáság.

De hamar tovább rebbenti őket a szél. A gazda bandukol megállapodás nélkül, egyik mesgyéről a másikra. Kergeti, hajtja a bánata. Attér a luczernásba, a giz gazos parlagföldre, a hol egyszerre csak valami ismeretlen édes érzés szállja meg. Mintha huzná lábait a föld, hogy pihenjen meg a fűvön. Nem tud ellentállani. Leheveredik. Belebámul hosszasan a ragyogó természetbe. A mosolygó ég, a csiripoló madarak olyan jó ismerősei itt. A napsugár kicsalja a tavaszra ébredt anyaföld bódító illatát. Érti a föld szagát, azt a finom párázatot, mely a fűszálak közül átszűrődve, láthatatlanul fel száll s megtölti a levegőt. Kicsapódik lelké-

több bért fizet, mert ő is többet kap, ha drágaság van, szükségleteit nagyobb összeggel fedezheti, mert van miből. Vajjon a XX-ik század meghozza-e ezt a boldog állapotot?

Petőfi háza és Debreczen.

— A Csokonai-Kör matineeja. —

Debreczen, május 27.

A Csokonai-Kör tegnap tartotta meg utolsó felolvasó ülését a zároló idényben. Hogy erkölcsi téren kifejtett munkálkodásának látható jele is maradjon, e matinee jövedelmét a Petőfi háza alapjának szánta s ez okból saját tagjait is megadóztatta.

Az elnökség gondoskodott arról, hogy azok, kik tele kezekkel sietnek a jótékony-ság oltárához, onnan ne térjenek vissza üres kezekkel. Kellems meglegyetést nyújtott kár-pótlásul, midőn Torday Grail Erzsébet urhöl-gyét, a kiváló recitátort nyerte meg ven-dégül.

Nos hát! A meglepetésből kivettük bőven osztályrészünket, de bizony, az oltár-hoz két kézzel siető közönségünk — az nem volt sehol.

A művész, ki megszokta, hogy a külföld nagyméretű salonjai szorongásig megtelnek előadásaira, — ki büszke tanuja volt nem egyszer, hogy idegenajku, nagy nevek hordozói boldogok valának, midőn a világ legtermékenyebb s magyarhon legna-gyobb lantosát ismerhették meg ajkairól — meglepetten tekintett szerteszét az üresen maradt széksorok felett és egy pillanatra kétségben látszik lenni az iránt, hogy a „leg-magyarabb város“ kitétele nem fog-e gu-nyolódásnak tekintetni.

Bocsássanak meg azok, kiket e feljaj-dulásunk nem illet, de ha jól emlékezem, a lóversenyek és premierek soha sem nélkülö-zik önmagukat s bár feltehetőleg untatta volna is az oly félszázados téma, minő Petőfi költészete, mégis meg kellett volna jelenniök, legalább a látszat kedvéért, melyre oly sokat adnak — a nézőtérén.

Fájlaljuk elmaradásukat, mert a Petőfi-ház alapja ezáltal nagyon-nagyon árván ma-radt közönségünk részéről, ha feledni kere-sik is e méltatlan közönyt a Csokonai-Kör

ambíciózus vezetősége, meg a művész és talán Petőfi is.

A megjelent hallgatóság őszinte lelke-sedéssel igyekezett kárpótolni a művésznőt, kit óriási, thearózsákból álló csokorral ke-zében Géresi Kálmán mutatott be.

A művész egy leterített asztalka mellett foglalt helyet, jobb karjával azt gyengén érintvén s ezen helyzetben tartotta meg előadását és szavalt el az egyes köl-teményeket.

Thorwaldser glyptikai tréfája jut eszembe, ki egy gyűszűnyi kenyérdarabból formálta ki az özvénzet.

Torday Grail Erzsébet öt negyedóra alatt képes volt ismertetni Petőfit, kit Bodenstedt a világ legtermékenyebb költőjének mond. És a rövidség nem birt a sietség jellegével; sem tartalom, sem forma nem maradt csonkán.

Nagy contourokban, de igazhűen raj-zolta élénk Petőfi egyéniségét s az azzal összeforrt költészetét.

Rokonszenves megjelenésével, éber lé-lekről beszélő, csillogó fekete szemével, melyben minden gesztusa visszatükröződött, végtelenül lágy és meleg hangjával észre-vétlen fokozatokban vezetett végig a költő kedélyvilágán.

Eleinte a rónában csapongó önfeléd-t pillangó szárnyesapásait éreztük kihevülő ar-cunkon, — majd a fellegekbe törő villám-hordozó sas merész röptét követték lelki szemünk, míg végre ellenállhatlanul raga-dott magával a fékevesztett Pegazus szilaj rohanása.

Miként egy elhangzott symphoniára, akként emléksünk vissza e gyorsanmult álomra. Az emberi érzetek minden árnyalata, a kedélyvilág minden vonása kifejezést talált abban a formateljes, tökéletes stylussal ki-dolgozott hangulatképben, melyet a művész né-tárt elének.

Keresetlenül, egyszerűen beszélt, szel-lemes felfogással, üdén, haladó élénkséggel, míg fejtegetett, de midőn ajkai a költő sza-vait visszhangozták, akkor túlaradt meleg ség és érzelem ömlött el hangján és arcán s a mesterien alkalmazott nemes pathosa magával ragadó lón.

Valóban — nem resteljük idézni egy, felőle már elhangzott dicséretet — irigylendő

az a költő, ki oly interpretálóra talál, minő Torday Grail Erzsébet.

A szó szoros értelmében nem akart vége szakadni a tapsviharnak, mely előadá-sát jutalmazta, a kitörő lelkesedést a mű-vész egy remek arabesk, Aranyos La-czika elszavalásával hálálta meg.

A felolvasó ülést a Debreczeni Dal-egylet nyitotta meg, osztatlan tetszést aratva Wusching alkalomszerű „Falu végén kurta kocsmá“ szövegű dalával.

A művész után Nagy Dezső, a jeles czimbalomművész játékában, főként pedig az általa igen szépen előadott Faust-keringőben gyönyörködünk.

S.

A megáldott állam.

Mindenki elgondolhatja, — ennél fogva nem is mondunk vele valami újságot — hogy a ma-gyar államnak gyakran kijár a kenetteljes ál-dásokból, sőt egynemely elkeseredett atyánkfia talán még visszafelé keresztelt kifejezésekkel is megtisztelgeti, különösen adóbehajtás idején.

Hanem oly igaz szívből származott áldást igazán ritkán kaphatott még a magyar állam, mint egy mikepércsi embertől.

Ott tanyáztunk még a boltban, mikor ez eset történt. Nagyon alkalmas hely volt redak-ciónak, mert a jó vidékiek hol egyért, hol má-sért be-bevetődtek hozzánk. Akadt oly naiv, aki bugylibicskát is követelt tőlünk jó pénzért, sőt egy-egy üde arcú menyecske arra is felszólít-gatott, hogy nem ügyelhetnénk-e a gyerekére, míg ő hivatalos kötelességét végzi a városi adóhivatalnál.

Szóval kedvelt személyek voltunk és a jó vidéki nép előtt nagyot emelkedett az ázsióink.

Egy délután ismét együtt voltunk a bolt-ban, azaz hogy a szerkesztőségben.

Én magam azon a problémán törtem a fejemet, hogy ama bizonyos szekérkenő nélkül forgó állapotban leledzhetnék-e a föld tengelye, érdemes Oroszlánunk a divánon tanulmányozta az emberi halandóság törvényeit, míg Andrásunk a szegletben számítgatta kifelé, hogy ha az osz-tálysorsjáték főnyereményét megütné, hány ko-ronát kezelne fel az ő nyolczadsorsjegye után.

Künn borongott az ég s vad erjű tavaszi szél sepepte végig az utcákat. A hideg lég pi-rosrá festette ki a járkelők szabadon hagyott testrészeit s mindenki összehuzott nyakkal igye-kezett fedél alá kerülni.

Rémséges csend volt a szobában, melyet csupán András zavart meg, aki a jóérzést esz-közli pénzzámborításban elszunnyadva, oda-oda koppantotta hanyatlóra dőlni kész fejét a nagy szekrény kopott oldalához.

Egyszerre csak felnyílik az ajtó s ezernyi ránczokkal beplántált arcán földműves ember lép be.

Szürt emelt vállán s lábain olyan két esz-mát viselt, melylyel bátran tönkre lehetett volna tenni egy elkényszeredett hadsereget.

— Szerencsés jónapot adjék Isten! — szólalt meg mosolygósra ábrázolt arcuzattal.

— Adjon Isten kelmednek is! — feleltem rá. Mi jóért tetszett fáradni?

Közelebb lépett s félő hangon ejtette ki a szót, mintha csak a felesége ott állana a háta megett.

— Kérnék szépen egy liter pálinkát!

Korcsmáros ugyan soha sem voltam világ-életemben, sőt az alkoholizmus ellenében annak idején erősen küzdöttem az én páter bátyámmal egyetemben, hanem Isten látja lelkemet, ezt a jámbor tekintetű, bizalmasan hozzám közeledő atyafit mélységesen megsajnáltam.

Odaszóltam a diványon ébredező Orosz-lánnak:

— Segéd ur! Töltsön egy liter pálinkát ennek a jó embernek!

Oroszlán elérte a dolgot. Odament a hát-terben levő nagy vizes kancsóhoz és tele töl-

ből a bankódás és elfoglalja helyét az a mesés őszinte vonzódás, mely a gazdaem-berral vele születik s vele hal meg. A rö-gőt, a föld porhanyós göröngyét szereti ő, melyet egész életén át kérges tenyérrrel munkálgat, tisztá szívvvel, rajongó lélekkel ragaszkodva hozzá. Az egy igaz Isten hatal-mára ismer a föld teremtő erejében, ott ta-nul meg a puszták virágai közt, munkája közben imádkozni. Egyszerű, hálátelt szív igaz imádsága ez.

Tarka pillangók röpdösnek a levegőben. A szárnyuk zümmögéséből békítő, csitítgató suttogás üti meg a Jámbor Ferencz füleit. Lám, hogy meg lehet érteni a szavukat. Im ezt beszélük:

— Jó gazduram, ugyan mire való már az a morfondírozás? Vesse messze magától azt a csuf haragot.

Megsöndesedik. Lelkét lesimitják a természet láthatatlan erői, a föld lehelle, a napsugár, a csapodár kis bogarak duru-zsolása. S hallja a hívogató esteli harang-szót, a mint végig rezdül a levegőn.

— Bimballó! Itthon a nagy fiu, az egyetlen fiu! Bimballó! Bim-bim!

Nemzetes uram feláll s megy a hangok után. De előbb betér meg a pajtába s bent-ről aranyárga borral telt üveget hoz ki. Azzal lóra ül s a lassan ereszkedő estével együtt beérkezik a faluba. A kapuban már várja a felesége:

— Einye, ejnye apjokom, de várakoz-tat magára, — mondja feddőleg, haragot tartva. De kisimul az arca, mihelyt meg-hallja a választ:

— A fiunak hoztam egy üveggel ebből a régiből.

— Csak lassan járjon kelmed avval a sarkantyus csizmával. Lefeküdt szegény,

megtörte a hosszú ut, — mondja az asz-szony, a mint beljebb érnek. És lassan, majdnem lábujjhegyen lépkednek végig az öreg szülők a koczkaköves ámbituson, nehogy megzavarják az egyetlen fiu álmát. Nincs szó a haragról. Nemzetes uram leesendesül, ámbár szíve mélyén ott maradt valami tús-kés kis bozót, a mi megszurja olykor s meg is vérezi. De némán viseli a fájdalomakat. Már felpattantak a tüskék aul a reménység apró rügyei, azok biztatják, bátorítják, hogy csak türelem, csak kitartás, minden jól végződ-hetik még.

Szeretetteljes hangon beszél az asszony a kedves vendégről:

— Künn állok a kis ajtóban, nézek lelkem a gőzös felé, egyszerre csak, mint a szélvész, elibém toppan valaki. Péter volt lelkem, a mi Péterünk. Jaj be finom ruhát visel. Selyem másli a nyakán. Mindig is mondtam én apjokom, hogy ereszsük fel a gyereket Pestre, majd kipallérozódik ott.

— Várj csak! Majd kipallérozom én, — gondolja magában az apja.

Az anya folytatja:

— Marazi is megjött. Hozott a szekér-rel egy nagy ládát. Tele van az lelkem drága szép könyvekkel. Mennyi tudományt szed majd magába abból az a szegény gyermek.

Nemzetes uramban megint megszólal az ellenvető hang:

— Dejszen kiverem én a fejéből azt a sok tudományt!

— Kigyelmedet szent uccse észre se vettem, hogy elmaradt a hátassal. Azt sem tudtam, hol áll a fejem örömben, — du-ruzsol tovább az asszony. De már ki kell néznie a vacsora után.

(Folyt. köv.)

tötte az atyafi zöld üvegét hamisítatlan jó kútvizvel.

Hálálkodva vette kezébe az atyafi a tele üveget s azután a zsebében kezdett kotorászni.

— Mit fizetek? — szólalt meg.

— Semmit, barátom! Itt az italt ingyen méreti a magyar állam!

A jámborképű halandó nagyot nézett és szinte kételkedően csóválta meg a fejét.

— Igazán?

— Igazán hát! Egy krajczárt sem kell magának fizetni.

— No, még ilyet se tapasztaltam világéletemben, hogy ingyen adjanak pálinkát, ha csak követválasztáskor nem, pedig már a negyvennyolcadikba fordulok a görög pünkösdkor. A feleséges menyeyi atya áldja meg azt a magyar államot, hogy így gondoskodik a szegény emberről. No, majd meg is mondom otthon a többieknek, hogy máskor csak idejőjön mindenki pálinkáért.

Elment. Elvitte az üveg jó kútvizet. Hogy otthon aztán minő áldást röpitett a levegőbe, mikor megkóstolta, arról nem merészel referálni

Vidám diák.

Városi közgyűlés.

Debreczen, május 28.

Lanyha érdeklődés mutatkozott a mai városi közgyűlés iránt. Fél tíz órakor nyitotta meg Degenfeld József gróf főispán a gyűlést, de nem valami sokan voltak. Pedig a gyűlésnek több fontos tárgya volt. Ott volt első sorban a város mult évi zárszámadása, a belügyminiszeri leirat a közvilágítás ügyében, s még több. Később lassankint mégis csak gyülekeztek a városatyák.

A gyűlésnek első tárgya a polgármester jelentése volt az elmúlt két óról. A jelentést — melyet Csóka Samu polgármesteri titkár olvasott fel — tudomásul vették.

Ezután a belügyminiszer leiratát olvasták fel, melyet az ev. ref. felső leányiskolának a város által tett 100,000 forintos alapítvány tárgyában intézett a városhoz.

A közgyűlés tudvalevőleg azt határozta, hogy az alapítvány összegét kellő biztosíték mellett kiadja az egyháznak kezelés czéljából. A miniszter — mint azt annak idején megírtuk — a határozatot nem hagyta helyben. A tanács javasolja, hogy a miniszter válasza vétesse tudomásul s az egyháznak a 100,000 frtnak 6-os kamata minden évben kiszolgáltassék, azaz újabb határozat felterjesztendő a belügyminiszterhez.

K. Tóth Kálmán azt indítványozza a tanácsi javaslattal szemben, hogy az alapítvány kezelés végett adassék ki az egyháznak.

S. Szabó László a tanácsi javaslatot pártolja.

A közgyűlés a tanácsi javaslatot fogadja el.

Versecz város leiratát küldött, hogy az olasz bor behozatala ellen a képviselőházhoz beadandó feliratot pártolja s hasonszellemű felirattal támogassa. A közgyűlés a pártolást javasolja.

A közgyűlés a „Diák Otthon“-ra nem ad semmit, mert a tanácsi javaslat szerint a város segítyezi ugys az ifjúságot.

Szabolcsvármegye átiratát a pálinkaivás korlátozása tárgyában olvasták fel, — a tanács tudomásul venni javasolja.

K. Tóth Kálmán óhajtja, hogy még erősebben indokolt felirat intéztessék a képviselőházhoz, a pálinkaivás korlátozása tárgyában, mint a melyet már intéztek. A kormány maga hatáskörében megtehetné azt, hogy a pálinka-üzletek munkaszünet napján zárva tartassanak.

A főispán feleslegesnek tartja újabb határozat hozatalát, mert már tettek felterjesztést.

Szabó Kálmán pártolja K. Tóth Kálmán indítványát.

K. Tóth Kálmán javaslatát a közgyűlés nagy többséggel elfogadja.

Kolozsvár átiratára, hogy a város Munkácsy Mihály emlékére a képzőművészeti társulatnál alapítványt létesítsen, a tanács javaslatára elhatározták, hogy a júliusi közgyűlésen határoznak.

A honvédségi Ludovika Akadémiában megüresedő egy városi alapítványi hely, valamint az Andaházy-Szilágyi féle m. kir. honvéd főreáliskolai két alapítványi hely betöltése iránt intézkedik. A tanács javasolja, hogy a Ludovika helyre ludányi Bay Kálmán; a főreáliskolai helyekre Fehér József és Vályi Nagy Pál vétessenek fel. A közgyűlés elfogadja.

Egy rendőrbiztosi állás betöltése következett ezután. A kandidáló bizottság s a szavazatszedő bizottság megalakítása után a kandidálás megejtésének időtartamára elnök a gyűlést felüggeszti.

A kandidáló bizottság első helyen Bardócz Andrást jelölte, kit felkiáltással meg is választanak.

A zárszámadás.

A házipénztári zárszámadás került ezután tárgyalás alá. A felügyelő bizottság jelentését olvasta fel ezután Vecsey Imre.

A felügyelő bizottság több kifogást emel a zárszámadás ellen. Azt mondja többek között, hogy a zárszámadásban kimutatott s elébt kedvező számadatok még nem jelentik háztartási viszonyaink javulását, továbbá szóvá teszik az évről-évre emelkedő hátralékokat, majd azt mondja, hogy a községi pótdót mindaddig nem mellőzhetjük, míg a város erőlyesen hozzá nem lát azon javaslatok végrehajtásához, melyekre régebbi közgyűlési határozatok utasítják. *Feltétlenül szükségesnek tartja* a felügyelő bizottság, hogy a régóta elavult kezelési és felügyeleti rendszer gyökeresen változtatandó, küldjön ki kebeléből vegyes külön bizottságot, mely a városi tanácsal egyetértőleg a fenti irányban a közgyűlésnek részletes javaslatokat tegyen.

Végül javasolja a felügyelő bizottság a közgyűlésnek:

„Méltóztassék elrendelni, hogy az összes pénztárak, fő- és segédkönyvek minden évben legkésőbb január hó 15 ig tekintet nélkül a különböző elszámolatlan előlegekre, a be nem terjesztett számadási és egyéb hátralékokra, — *feltétlenül lezárassanak*. Az elszámolatlan hátralékok megszüntetése szempontjából pedig az előlegezések csakis a legszükségesebb és elkerülhetetlen esetekre volnának korlátozandók és égetően sürgősnek tartjuk a II. a. javasolt bizottság által készített szabályzat kidolgozását, mely az összes pénzkezelést kizárólag a házipénztárra bízna s ezzel az eddig divó előlegezési rendszert gyökeresen átalakítaná.

Végezetül javasoljuk, hogy a házi- és alapítványi pénztárak 1899. évi zárszámadásai jóváhagyassanak és a házipénztár kezelői, valamint a számvevőség részére a felmentvény megadassék.

A jog- és pénzügyi bizottság a felügyelő bizottság javaslatát elfogadásra ajánlja s hogy a felügyelő bizottságnak működéséért köszönet szavaztassék.

A tanács észrevételeket tesz a felügyelő bizottság jelentésében emelt kifogásokra s végül javasolja a zárszámadás elfogadását.

A költségvetéshez általánosságban először is Márton Imre szól. Nem mehet bele a részletes tárgyalásba. Helyesli a felügyelő bizottság által tett kifogásokat. Majd kiemel egyes részeket, melyek fel vannak véve mint vagyonnövekedés, amelyek nagyrészt valóságban nem is léteznek. Indítványozza, hogy az előterjesztett hibás zárszámadást adja vissza a tanácsnak, hogy záros határidőn belül teljes és pontos számadást terjesztszen elő.

Vecsey Imre felszólalónak a leltár elkészítésére vonatkozólag megjegyzi, hogy az legnagyobb részben már készen is van.

Király Ferencz dr. felhívja a főszámvevőt, tegye meg észrevételeit Márton Imre megjegyzéseire, mert különben ő sem fogadhatja el. Végül javasolja, hogy a kifogásolt tételek kihagyásával kezdjenek hozzá a részletes tárgyaláshoz.

Szabó József főszámvevő megteszi észrevételeit s javasolja az elfogadását.

Márton Imre újabb felszólalása után Szántó Sámuel dr. egyik felügyelő bizottsági tag szólalt fel. Ők konstatálták, hogy a bevételi és kiadási tételek megegyeznek a könyvekkel. Ők kénytelenek voltak elfogadni az eddigi leltárt, mindaddig, míg pontos leltár nem lesz. Majd meggyőző magyarázatot s felvilágosítást ad Márton Imrénnek. Ők reámutatnak egyes hiányokra, — de azt nem lehet kívánni, hogy ők törjék a fejüket, hogyan lehetne azon segíteni. A tanács hatáskörébe tartozik ez. A zárszámadást elfogadásra ajánlja.

Elnök felteszi ezután első sorban Márton Imre halasztási indítványát. Az indítványt nem fogadják el s a zárszámadást általánosságban elfogadják.

Majd a részletes tárgyalásra tértek át. Márton Imre az átmeneteli bevételeknél javasolja, utasítsassék a tanács jövőben részletes kimutatás előterjesztésére.

A főszámvevő ezt lehetetlennek tartja, a ki kíváncsi, megnézheti a részleteket a könyvekben.

Komlóssy Dezső megjegyzi, hogy így is tulságosan sok az adat a zárszámadásban. Ők még inkább összevonni akarják, de a fontosabb részleteknél a felügyelő bizottság okvetlen ki fog terjeszkedni. Márton indítványát a majd kiküldendő bizottsághoz javasolja utasítani. A tételt elfogadják. A rendes kiadások tételét I-től XXI-ig is elfogadták.

A közgyűlés folytatását elnök holnapra halasztotta.

TÁVIRATOK.

— A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai. —

A delegáció ülése.

Budapest, május 28. A delegációban Kállay miniszter szólalt fel és ismertette a boszniai állapotokat. Elmondja, hogy ott rend és békesség van, csupán csak a lokális stréberek elégedetlenkednek.

Országgyűlés.

Budapest, május 28. A képviselőház ma ülést tartott Perczel Dezső elnöklete alatt, melyen első sorban is bemutatta a beérkezett jelentéseket és a főrendiháztól beérkezett törvényjavaslatokat.

Szell Kálmán benyújtotta a kvótaküldöttség megállapodását törvényjavaslat alakjában, mely a pénzügyi bizottságnak adatott ki. Benyújtotta továbbá a községi közigazgatásról szóló javaslatot. Darányi miniszter az öntöző csatornák létesítéséről és a gazdasági betegsegélyző-pénztár felállításáról szóló javaslatokat nyújtotta be.

Ezután Molnár János intézett interpellációt a vallás- és az igazságügyi miniszterekhez. Az egyetem lépcsőházának falain ugyanis ott vannak a szent jelvények másai. Ezekről szentségtörő, vakmerő kezek letörték a keresztyénség szimbolumát. (Mozgás a Ház minden oldalán.) Szigorú vizsgálat megindítását követeli ez ügyben.

Meggyilkolt korcsmáros.

Budapest, május 28. Balta községben a korcsmában duhajkodók verekedés közben Mihelyes József korcsmárost agyonütötték.

Sztrájkoló munkások.

Budapest, május 28. A Ganzgyárban ötven kocsi-lakatos munkás sztrájkol.

Böszörmény öröme.

Debreczen, május 28.

Aranyszájú papnak nevezték el Zsigmond Sándor esperest, a tiszántuli egyházkerület kitűnő tollu főjegyzőjét és méltán, mert hiszen az ő nagy tudása, élettapasztalata és irodalmi munkálkodása mind azt hirdetik, hogy Zsigmond Sándor mint lelkész, disze, egyik erős oszlopa s édes reménye a tiszántuli egyházkerület lelkészi karának.

Mikor ő felszólal úgy az egyházkerületi, mint megyei gyűléseken, óriás tudással párosult emlékező tehetsége, sziveket megnyerő eloquentiája, a valóságból szedett magvas érvei meggyőző erővel hatnak.

És e nagy tudás, e kiváló szónoki képesség oly szerénységgel van párosulva, hogy Zsigmond Sándorban, a ki képességei révén nagy a nagyok között, hirtelenben nem tudjuk: melyik erényt becsüljük többre.

Lelkész ő, hiveinek gondos atyja, egyházának erős talpköve minden tekintetben. Ő, az aranyájú pap földi hiúságok keresése helyett nemes példaadással, kitartó s tántorodni nem tudó munkássággal építi az Urnak anyaszentegyházát.

Lelkes, ügybuzgó működését eddig — mint szorosabb kötelékű helyén — Szoboszlón érvényesítette, hol megillető szeretettel vették körül tisztelő hivei.

Azonban a költőpap iránt Böszörmény is hálás ragaszkodással viseltetett és amikor lelkészi hivataluk halálozás folytán megüresedett, mindjárt kimondták, hogy Szoboszló aranyájú papját hívják meg lelkipásztorul.

A meghívás meg is történt, de a derék lelkipásztor, kihez hivei Szoboszlón is oly nagy szeretettel ragaszkodtak, a meghívásra nem adott határozott választ. Voltak egyes körülmények, melyeknek elrendezésétől tette függővé elmenetelét Zsigmond Sándor.

Tegnap az egyházmegye kiküldöttéi: Rásó Gyula alispán mint elnök vezetése mellett megjelentek Böszörményben a papválasztás megejtésére, mikor is a hivesek egyhangulag kijelentették, hogy Zsigmond Sándort óhajják lelkészül és pályázatra nem akarnak reflektálni, hanem a megüresült lelkészi állomást meghívás útján töltik be.

Szoboszló aranyájú papja ugyan még nem adott határozott választ, de reméljük, hogy a böszörményi presbyterium bölcsesége mihamar eltünteti a még fennálló esetleges akadályokat, melyek már különben is muló természetűek és nagy lelkesedéssel fogja üdvözölni egyháza új lelkipásztorát, az aranyájú Zsigmond Sándort.

HIREK.

— **Álhirlapírók.** A Debreczen szombati számában nagyon helyesen jegyezte meg e czímen, hogy városunkban feles számmal vannak oly alakok, kik minden hivatás és képesség hijával, egy megszerzett igazolvánnyal zsebükben, *hirlapíróknak* adják ki magukat s e czímmel grasszálnak. Hogy e körülmény a hivatásos hirlapírókra nézve nagyon kellemetlen s a valódi hirlapírók tekintélyét rontja, magától értetődik. Mert hogy minden gyerek, ki egy hirt jól rosszul meg tud fogalmazni, hirlapírónak czímeztesse, az egy kissé furcsa. Nem szólnunk semmit a Debreczen által felsorolt ne-

vekhez, kiket ő hirlapíróknak állít, bár egyben-másban tehetnénk észrevételt. Csúpan annyit jegyzünk meg, hogy lapunk munkatársai ez idő szerint a szerkesztőségi beltágokon kívül: Zoltai Lajos, Csurka István, Kun Béla és ifju Rácz Lajos, kik mindannyian érdemet szereztek arra, hogy hirlapíróknak neveztesse. Több — igazolvánnyal ellátott — munkatársa lapunknak nincsen, mert legközelebb bevonattuk. Jól tennék a többi lapok is, ha így járnának el, hogy végre-valahára Debreczen is megtisztulna az álhirlapíróktól.

— **Nőegyleti közgyűlés.** Tegnap délután tartotta a jótékony nőegylet az árvaház nagytermében évi rendes közgyűlését, melyen Veressné Szathmáry Teréz elnökölt. Jelen voltak: Szabó Kálmán, Béressy Sámuelné, Bernáth Elemérné, Komlóssy Dezsőné, Komlóssy Arthurné, Joó Istvánné, Brunner Edéné, Áron Manóné, dr. Pallay Miklósné, Jablonczay Kálmán, Tikos Istvánné, Szunyogh Sándorné, Kaszanyiczky Andorné, Fráter Erzsike, Kolbenhayer Kálmán, Szalay Józsefné, Tikos Imréné, Pünkösty Ferenczné, Hutiray Béláné, Pénzes Sándorné, Szathmáry Mihályné, dr. Oláh Miklósné, Pusztay Sándorné, Szücs Kálmán, Mitrovics Gyuláné, Vértessy Lajosné, Muraközy Róza, Györfy Józsefné, Bészler Károlyné, Konez Ákosné, Baróthy Béláné, Udvarhelyi Gézánné, Szücs Kálmán pénztáros, S. Szabó József titkár. — Az elnök meleg szavakban üdvözölvén a megjelent tagokat és felhíván figyelmüket a napirenden levő fontos tárgyakra, a közgyűlést megnyitotta. Ezután a titkár felolvasta jelentését, melynek végeztével az egylettől, melynek 5 évig volt titkára, elbucszott. Majd a pénztáros olvasta fel számadását az 1899. évről s erre vonatkozólag ifj. Konez Lajos és Lovassy Károly számvizsgálók jelentését, mely szerint a pénztár rendben van. A pénztárosnak ezután az 1899. évre a felmentvényt a közgyűlés megadta, a számvizsgálóknak pedig fáradságukért köszönetet szavazott. Majd a módosított árvaházi alap szabálytervezetet, mint a választmány javaslatát, ismertette a titkár, melyet — az elnök gondos felvilágosításai nyomán — a közgyűlés egészben elfogadott. Az alapszabályokban proponált árvaházi vegyes bizottsági tagok megválasztását a legközelebbi választmányi gyűlés feladatává tette a közgyűlés. Most a tárgysorozat legérdekesebb része: az alelnöki és titkárválasztások következtek. Megválasztották közfelkiáltással: alelnökké Komlóssy Arthurnét, titkárrá Konez Ákost. A lemondott volt alelnök: Berger Henrikné tiszteletbeli alelnökké, a leköszönt titkár: S. Szabó József pedig tiszteletbeli titkárrá választottat.

— **Eljegyzés.** Soltész Elemér ev. ref. lelkész, kit Gergely Károly halála után Nagybánya egyező akarattal választott papjául, tegnap tartotta eljegyzési ünnepélyét Zsigmond Sándor esperes s egyházkerületi főjegyző kedves, műveltlekű leányával. Az eljegyzéshez mi is szívből csatloljuk jókívánatainkat.

— **A kaszinó közgyűlése.** A debreczeni kaszinó tegnap d. e. 10 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlését Szunyogh Sándor pénzügyigazgató elnöklésével. Az elnök a gyűlés megnyitása után jelzi, hogy a múlt évi közgyűlésen indítványok tétettek a kaszinói élet felelevenítésére s a választmány az indítványra azt határozta, hogy első sorban is a kaszinói élet felelevenítését abban találja meg, ha a helyiségeket átalakítanak s nyomban beburoroznák, mi meg is történt, ennek dacára azonban az élet a kaszinóban nem elevenedett fel, a jövedelmek csappantak, mert a különböző társaságok elvonták a jövedelmet. Reméli azonban, hogy jövőben kedvezőbb lesz a fellendülés. Ezután Weszprémy Zoltán titkár olvasta fel évi jelentését. Az évi jelentésből kiemeljük, hogy a pénztárforgalom a múlt

évben következő volt: maradvány a múlt évről 342 frt 12 kr; bevétel 18,210 frt 42 kr; összesen 18,552 frt 54 kr; ezzel szemben a kiadás 17,428 frt 86 kr, a tiszta maradvány 1123 frt 68 kr. A tagok száma a következő volt: rendes tag 302; kilépett 15, elhalt 5, vidéki 2, beiratkozott 2, összesen 22. A rendes tagok száma 280 volt, vidékieké 31, katonáké 65 rendkívüli tag 9. A titkár jelentését, valamint az előterjesztett jövő évi költségvetést tudomásul vették. Majd a tisztújítást ejtették meg. A tisztviselőket mind egyhangulag választották meg. Elnök lett újból Szunyogh Sándor; alelnök Weszprémy Zoltán, titkár ifj. Csóka Sámuel; pénztárnok Lovász János, ügyész dr. Tüdös János, számvevő Kövy Lajos. A választmány tagjai: Ferenczy Elek, Váczy János, Szalay József, dr. Simonffy Béla, Sárváry Lőrincz, Rásó Gyula, Boczkó Sámuel, Fischbein Ignác, Katz Mihály, dr. Kemény Mór, Széll Farkas, Karap Mór, újból megválasztottak. A választmányba póttagul beválasztottak: Orosz Endre, Zichermann Ede és dr. Boldizsár Kálmán.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon mélyen tisztelt jóakaróink és ismerőseink, kik Istenben boldogult kedves gyermekünk temetésén megjelenésükkel bánatunkat résztvevőleg enyhíteni igyekeztek, fogadják jószágukért ez uton is hálás köszönetünk kifejezését.

Debreczen, 1900. május 28.

Biczó Gyula és neje.

— **Diszelódás Szatmáron.** Id. Lendvay Márton színművésznek, ki egyik uttörője volt a magyar színészet meggyökerezésének, szülőhelyén, Nagybányán szobrot akar állítani Szatmárvármegye. E szoboralap javára a f. évi június hó 9 én diszelódás lesz a szatmári színházban a budapesti nemzeti színház tagjainak közreműködésével, melynek műsora a következő:

I. „Szerenád”. Zichyótl. Előadja a Szatmári férfi dalegylet, a 3-ik kerületi m. kir. honvédszenekar kísérete mellett.

II. Prolog. Irta és előadja: Bartók Lajos.

III. A budapesti Nemzeti Színház tagjainak szíves közreműködésével: *A csapodár.* Vigjáték 3 felvonásban. Irta Sardou Viktor. Fordították: Berczik Á. és Fésüs György. — Személyek: Champignac — Náday Ferencz. Constance — R. Maróthy Margit. Camilla — Csillag Teréz. Riveroll — Gyenes. Fridolin — Zilahy. Történetik: Melunban.

IV. „Őseink emléke.” Hubertól. Előadja a Szatmári férfi dalegylet a 3-ik kerületi m. kir. honvédszenekar kísérete mellett.

Kezdeté 8 órakor, vége 10 után. Előadás után összejövetel a Társaskörben, utána táncz. Helyárak: Páholy 16 kor. Földszinti támlásszék 4 kor. Kórszék 2 kor. 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor. 20 fill. Karzati ülőhely 80 fill. Állóhely 40 fill. Jegyeket a pénz előleges beküldése mellett előjegyezni lehet június 5-ig Majos Károly és Bartha Kálmán uraknál Szatmáron. Az előjegyzett és a fönmaradó jegyek június 6-tól Lövy Miksa könyvkereskedésében átvethetők, illetve megvásárolhatók. Esetleges felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag fognak nyugtáztatni. Meghívók nem küldetnek.

— **A debreczeni Fröbel gyermek er-tegylet** tagjait emlékeztetjük, hogy a közgyűlés e hó 30 án, szerdán délelőtt lesz megtartva a kossuth-utcai ev. ref. felsőleányiskolában.

— **A böszörményi patika ügy.** A böszörményi patika-ügy még most sem jutott dülőre. A város ugyanis a patikajogot Ereseyre ruházta, kinek már volt gyógyszer-tára, de a miniszter nem erősítette meg, mert Ereseynek nem adható gyógyszer-tári jog. Ennélfogva a patikára vagy a már pályázottak közül kell választani, vagy új pályázatot tűzni ki.

— **Lövészlet.** 1900. május 27-én tartott lövészlet alkalmával díjat nyertek: Legjobb szeglvővel Baum Miksa 1 drb 10 koronás aranyat. Legjobb mélylövővel Molnár Ferencz

4 koronát. Legtöbb körlövessel Szabó Sándor 4 koronát.

x Dr. Szász Adolf fogorvos jelenti, hogy lakásán (Kossuth-utca 9. sz., — ott, a hol a fogorvosi rendelő helyisége is van) a Svédornát és masszaget újra berendezte és a hó végén a cursust megkezdi. Jelentkezhetni nála d. e. 9-12, a. u. 3-5-ig.

— Tüz Dorogon. Dorogi levelezőnk írja, hogy tegnap a városban tűz ütött ki, mely Venczellák Tamás házát és melléképületeit hamvasztotta el és pedig a nagy szárazság következtében oly gyorsan, hogy mire a tűzoltóság megérkezett, már akkorra az épületek elhamvadtak s a tűzoltók nyugodtan hazamehettek.

x A legjelesebb magyar ásványvíz, mely előkelő orvosok nyilatkozatai alapján kiváló gyógyhatással alkalmaztatik, kétség-telenül a szolyvai gyógyforrás. Ez az általánosan kedvelt gyógyvíz, mely elsőrangú élvezeti ital is, már Rákóczi korában volt ismeretes. Érdekes, hogy régisége dacára ugyanazon alkatelemekből áll, mint hajdan, és eredeti tulajdonságaiból mit sem vesztett, amint azt a nagyszánu vegyi elemzések igazolják. Dr. Than Károly, a nagyhirű egyetemi vegytanár összehasonlítván a szolyvai gyógyforrást az elsőrangú külföldi vizekkel, arra az eredményre jutott, hogy nevezett víz a külföldi forrásokat nagyon is fölülmulja. Többek között következőleg nyilatkozik: „A szolyvai csaknem háromszor koncentráltabb, mint a giesshübli; ugyanannyi víz élvezete mellett az elsővel csaknem kétszerannyi bikarbonát maradékot viszünk a gyomorba, mint a giesshübliével. A szolyvai víz ennél fogva hathatósabb, mint gyógyvíz.”

Képes levelező-lapok legújabb és legnagyobb választékban csak a Csokonai-papírkereskedésben kaphatók.

Eltűnt libák.

Olyan óbégatást, jajveszékeltést még az özönvíz óta nem igen pipált a világ, mint aminő tegnap hajnalban tört ki Veisz Eliás szatócs udvarán.

Jajgatott a szatócs, a felesége és a két gyermeke; a szatócs anyósa és édesanyja meg a vén cseléd is sopántott kegyetlenül.

Az arra eljárók kíváncsian tekintettek be az udvarba, hogy ugyan mi szél ütött a tekintélyes számu familiába, hogy ily falrengető jajgatással köszöntik az ébredező reggelt.

Hát hiszen az ok nagyon is elégséges volt arra, hogy megszüljön a jajveszékeltési okozatot.

Ugy történt, hogy a szatócs gondos felesége nyolcz darab libát vásárolt be, melyeket kellő alapossgal tömöggetett a vén cseléddel, hogy minél hamarabb szép gömbölyűre hizzanak ki.

A libák ellen nem is volt panasz. Hitték azok szemlátomást. Maga a szatócs is gyönyörrel legelteté szemeit rajtuk, mikor az udvaron tipegtek, édesen gondolván a jó ludmájra, mely a hizékony gágogók leöldöklése után asztalára kerül.

Hanem a kegyetlen sors másképen rendelkezett a jó ludmájak felől. A ketreczben nyugodtan szendergő libákat valamelyik homályban rejtőző Ludvércz Ábris-féle ivadék kiváló ügyességgel eltulajdonította s reggelre kelve csak az üres ketrecz bámult a vén cselédre, ki elő akarta őket hívni, hogy megtömögesse.

Rémülten ugrott be a cseléd a szobába s jajgatva szólalt meg.

— Ja-a-aj! Nincs liba!

A szatócs felugrott ágyából s rémüldöző arccal szólalt meg:

— Nincs liba! Ez hiba!

Pillanat alatt az egész ház talpon volt s a mélységes csendet rémítő ordítás zavarta meg, mintha ellenség előtt futamodnék a vert sereg.

Szaladt az udvarra mindenki, akinek csak ép volt a lába s amit ott szemlélhettek, az igazán szivetfacsaró látvány volt.

Csak az üres ketrecz meredt reájuk, szomoruan hirdetve, hogy a mi volt, nincs.

Weisz Eliás a hirtelen történt meglepetéstől csaknem hanyattesett, majd ökleit összeszorítva, ég felé emelte szemeit és kitört ajkán a keserűség:

— The tulvaj! The bhetyár! Hát mindet el kellett vinni! Hodj thürjön ki a nyakod, mikhur a legedjenesebb uton sétálsz!... Hát már edjet nem hagyhattál volna nekünk!... Pfuj! The phimasz, the schemtelen! Hodj a thekintetüs Bhali oreság khüsse meg a tied nyakravalódot!... A thurkodon khereszibe akadjon a cshuntja, mikkur fhaltozol belőle!

Aztán általános jajveszékeltés következett. Óbégatott kicsi és nagy különféle hangnemből.

Hanem hiszen nem excusálta ez a sopántás a szemes tolvajt. A drága libákon bizonyára hamarosan tuladott és most pénzzel a markában neveti, hogy más kárából miképen lehet hasznot kikeríteni.

Felébredt a koporsóban.

Debreczen, május 27.

Különös esetről értesítenek bennünket Nagyváradról. Egy 75 éves öreg ember, kit halottként zártak koporsóba, a hullaházban hova kiszállították, visszatért az életre.

Az eset részletei a következők:

A mult hónap elején történt még, hogy Verebi Sándor öreg asztalosmester súlyos betegségbe esett. A 75 éves nehéz munkával megtört embert az aggsági gyengeség mellett az influenza lepte meg.

Az öreg beteg embert, könnyebb gyógykezelés céljából családja beszállította a biharmegyei közkórházba.

Naponként összejött a beteg ágya mellett a nagyszámu rokonság vigasztalni a beteget, az öreg asztalosmestert azonban nem hagyta el a betegség. Már több hete nyomta a kórágat és állapota napról-napra rosszabb lett. Az öreg beteg embert csak a csudálatos lelki ruganyosság nem hagyta el s ha láz álmaiból föltette észrevette maga körül a csöndesen sirdogáló családot, szinte derült mosollyal ajkain mondogatta:

— Majd csak a koporsómnál sirjatok, most még ne.

Az öreg asztalosmester aligha gondolta azt, hogy ez az állapot kétszer fog rajta bekövetkezni s egyszer mindenesetre előbb, mintsem bekövetkezik valóban a halál. Egyszer aztán a betegség annyira súlyosbodott, hogy csakugyan hitték, hogy az öreg ember nem fogja megérni a reggelt. A beteg is olyasfélét érzett, mintha most már csakugyan végét érezné s azért egy kórházi szolgálva haza üzentetett a szintén Katonavárosban lakó asztalos testvérehez.

— Vigyetek haza, mert nem akarok a kórházban meghalni!

A család elkészített otthon mindent s üzent a kórház igazgatóságnak, hogyha lehetségesnek tartja, akkor szállítsa valamilyen haza a beteget. Az orvosok ugyan nem igen engedték volna, hogy a nehéz beteget ugyszólván az agónia előtti állapotban hazaszállítsák, mert azt hitték, hogy a kocsiázás és mindenféle mozgás a nehéz betegnek egyenesen halálát

okozná, de a beteg mindenáron haza akarta magát vitetni s így akarva, nem akarva, bele kellett nyugodniok az elszállításba. Úveges, zárt kocsi állott a kórház előtt és a beteget két ápoló apácza vezette figyelmesen, csendesen a lépcsőkön lefelé, hogy behelyezzék a kocsiba. A mint az emeleti lépcsőkön lefelé vezették, a beteg egyszerre hőrgni kezdett, szeme fennakadt és eszméletlen állapotba esett. Azonnal bevitték a legközelebbi szobába, a hol ágyra fektették újra, de eszméletlen állapotából többé nem tért magához, — meghalt.

Levitték a holttestet a hullaházba, ráhelyezték a ravatalra s aztán üzentek az elhunyt rokonaihoz, hogy most már ne várják az elhunytak rokonai haza, mert meghalt. A rokonság, a mikor kisírta magát az elhunyt felett, a temetéshez szükségeltető dolgok után nézett. Egy egyszerű temetést akart az öreg asztalosmesternek rendeztetni s megvették a koporsót, a szemfedelet s a kórházba küldték előre. Ők maguk is oda-siettek később. Ott azt a felvilágosítást nyerték, hogy az elhunyt tényleg már néhány órája kiszervezett s a halottas kamrában nyugszik.

Felnyitották a halottas ház ajtaját s mindnyájan rémülten sikoltoztak fel. Az öreg asztalosmester feltápáskodott lassan az ajtózörrenésre s úveges szemekkel bámult a jövővényekre. A családtagok csak lassan jöttek magukhoz és ismerték meg a helyzetet, hogy az öreg asztalosmestert nem a halál, hanem csak egy hosszabb ájulás környékezte.

Most aztán tényleg hazavitték a beteget, a temetési előkészületek pedig abban maradtak, mert a mint értesülünk, a beteg nemesak jobban van, hanem alapos remény is táplálnak teljes felgyógyulásához.

Borotva és kötél.

— Egy honvédszázados öngyilkossága. —

Debreczen, május 27.

B.-Csabáról táviratozza tudósítónk, hogy ott ma reggel egy nyugalmazott honvédszázados élesre fent borotvával felmetszette az ereit, azután kardszíjjával felakasztotta magát az ablak forgójára, honnét az öngyilkosság felfedezésekor holtan vették le.

Az öngyilkost Uray Vilmosnak hívják. Hogy mi vihette rá erre a végzetes lépésre, ma még nem tudni, de valószínűnek látszik, hogy a halálba a nyomorúság elől menekült.

Urayt pár év előtt penzionálták. Azóta nyugdíjából éidegelt elég szűkösen, ami nehezére esett, mert hozzá volt szokva a gond nélkül való jó élethez.

Némileg rá mosolygott a szerencse, mikor a csabai selyemgubó-beváltó hivatalhoz megtették felügyelőnek. Most már esinos jövedelme volt, de még mindig kevés arra, hogy „ur“ legyen. Olyan ur, aminőt játszani szeretett volna.

Tegnap este — szokása szerint — a vendéglőben sörözött. Már akkor vesztét érezte. Keresztülmulatta az egész éjszakát egy társasággal, melybe belekeveredett. Éjfél tájban félrehívta a vendéglőst és így szólott hozzá:

— Adjon nekem kölcsön száz forintot, de mindjárt...

A vendéglős megtagadta. Uray zsörtöldött egy ideig, aztán visszaült az asztalhoz és ivott szürkületig.

Mielőtt hazament volna, újból a vendéglőshöz fordult.

— Hallja, ha a száz forintot reggelig meg nem kapom, agyonlövöm magamat.

A vendéglős csak mosolygott. Nagyobb súlyt nem fektetett Uray szavaira, mert ak-

kor már jó mámoros volt és fel lehetett tenni, hogy csak ittas fővel fenyegetődik a halállal.

Uray virágos kedvben tért haza, hol a szolgálégyével kezdett kötödni.

— Te Miska, van-e száz forintod?

— Nincs nekem, százados ur. Nem láttam én soha egy rakáson annyi pénzt.

— No pedig, ha láttál, ha nem, keríts nekem valahonnét, mert másképp baj lesz!

A szolga csak bámult. Mindössze ennyit mondott:

— De jó kedve van a tekintetes urnak.

Uray rámondult a legényre, hogy hallgasson. Azután megparancsolta neki, hogy reggel 6 óra előtt ne zavarja, mert aludni akar. A legény dolgára ment.

Hat óra felé az udvaron keresztül ura szobájába akart menni, hogy felköltse. Ré-
mülten látta, hogy Uray ott csüng az ablak-
fán, felakasztva.

Lármát csapott s a közelben volt emberekkel feltörte az ajtót. A szoba padlója tele volt vérrrel, az asztalon egy véres beretva, melylyel a szerencsétlen kapitány az ereit felmetszette, aztán pedig leoldotta kardszíjját és azzal felakasztotta magát.

Rögtön értesítették a rendőrséget, honnét egy rendőrtiszt Reisz Miksa dr. városi orvossal a helyszínére sietett. A holttestet levágták s konstatálták, hogy Uray önké-
zével vetett véget életének.

A rendőrség most az öngyilkosság okát nyomozza.

CSARNOK.

Régi híres cigányzenészekről.

Irta: Markó Miklós.

Kenderszinszakállu Zsigmond király idejében egy néptöredék vándorolt be a magyar hazába: szegény, műveletlen népdörök, elkésett raj a nagy népvándorlás anyaköpijéből. Nem hódító szándékkal jöttek, kard helyett kopott hegedűket: ágyuk helyett kopott ezimbalmokat hoztak magukkal.

Honnan jöttek, honnan származtak, ki mondhatná meg? A történetíró hasztalan igyekszik e titok arczáról a fátyolt föllebenteni, nem sikerült az eddig még senkinek, mert maguk az érdekelték legkevésbé tudnak önmagukról. Mondják, hogy ők építették Egyiptom évezredes guláit s a napcsókjára csodás hangokat zengő sphinx rab-
szolgásként pusztuló emlékköve. Nyelvök Indiára utal, mint származásuk helyére, de emléket itt sem hagytak maguk után s a békés hindu még meséiben sem említi rég elszakadt mostoha testvéreit. Nem is tudunk róluik előbb bizonyosat mondani, míg a 15 ik század elején Magyarországra nem költöztek.

Alig telepedtek le hazánkban, midőn oly oldalról kezdtek bemutatni tehetségüket, mely csaknem rögtön dicsőséget és honosdási jogot szerzett nekik. Kivették a benszülőttek kezéből a zenét, s azt a saját modoruk szerint kezdték előadni. A nemzet, mely hivatott zenészeinek kezdé tartani a jövevényeket, nem is kísérle meg tőlük visszahódítani zenéjét, egész a mai napig az ő kezükben van az. Így hallgattak el lassankint a hegedűsök s azóta a cigány hangszer sirja végig a hazát.

(Kármán Döme.)

Már Tinódi lelkesedve említi egy híres cigányvirtuózt, Kármán Dömét, s a 16 ik század végén Thurzó Imre lakodalman oly általános tetszés közt muzikáltak, hogy azóta a magyar zene vetélytárstalan értelmezőinek tartatnak.

Ez időtől fogva híruk folyton növekedett, míg a mult században tetőpontját érte el az iránták tanusított lelkesedés. Minden főur tartott házában cigánybandát, s a rendezett versenyek alkalmával az volt a büszkébb, a kinek a cigányja győzni tudott. Így Tökölyi, Beresényi és Rákóczi Ferencz tartottak udvari cigányokat, kik a maguk idejében nem kevésbé voltak országszerete ismeretesekek, mint mostani híres zenészeink.

(Barna Miska.)

1737-ben Csáki Imre bibornok Szepesváralján nagyszerű cigány-versenyt rendezett, melyen a nevezett főpap udvari cigányja, a híres Barna Miska nyerte el 11 versenytársa elől a babért.

A jelenlevő urak költségén le is festették ott rögtön a győztes muzsikust s közakarattal magyar Orpheusnak nevezték el, mely czim a Barna elkészített arezképére is föliratott. Ezen Barna Miskának tulajdonították sokan a Rákóczi-nóta szerzését is; de legújabbban kimutatták, hogy azt Rákóczi udvari zenésze, az öreg Czinka komponálta.

(Czinka Panna.)

Mindezeket hirre és jelességre felülmulta egy cigánynő: Czinka Panna, a ki 1711 ben a gömörmegyei Sajó-Gömör nevű helységben született, ahol atyja Lányi föld birtokos udvari zenésze volt. Czinka Pannának tehát már elődei is híres muzsikuskok voltak: nagyatyja a Rákóczi-nótát komponálta, két nagybátyja Rodostóban halt meg, mint Rákóczi elválhatatlan kísérője s bizonyára atyja is jeles muzsikusk volt. Korán mutatkozott a leányban a nagy hajlam s földesura rozsnói zenészeket fogadott mellé tanítókul. De Czinka Panna rövid idő alatt minden mesterén tultett s 15 éves korában kezét nyujtá az odaváló kisbögösnek. Ez időtől fogva maga szervezett egy bandát, melynek primása maga a legszebb cigány-asszony volt. Híre rövid idő alatt elterjedt s egész Magyarországon dicsőítették Czinka Pannát. Megfordult Lengyel- és Oláhországban is s mindenütt nagy diadalokat aratott.

Ura és pártfogója jóvoltából egész bandája egyenruhában járt, de Czinka Panna férfi ruhában hegedült kicsiny, de lelkes bandája élén. Hosszas volna elmondani mind azon kitüntetésekkel, melyekkel életében elhalmozták. Erényes és dolgos, rendes életmódja kiváló elismerésben részesült, s általános szeretetre és tiszteltettségbe részesült. Temetésére az egész környék urai mind megjelentek. Halála után temérdek vers jelent meg dicsőítésére. Megénekelték szépségét, művészetét, erényeit, szokásait, életét és halálát, még a nyakán levő sebforradást is. Fiaira tekintélyes vagyont hagyott, mert a mit életében szerzett, azt nem prédálta el. Saját kívánsága szerint fényes egyenruhájában temették el, oldala mellett azon drága Amanti-hegedűvel, melyet egy pártfogójától kapott ajándékba, ujjain drága gyűrűkkel. Fia diszes sírkövet emelt hamvai fölé. Tagadhatlanul ő volt a 18 ik század legnagyobb és legünnepeltebb cigányja, s minden-
esetre a legszebb primás.

(Bihari János.)

Czinka Panna méltó utóda volt Bihari János, az egykori cigány-király, ki 1802-ben költözött Budapestre Nagy-Abony szülővárosából, hol a legjelesebb cigányzenészekből állította össze bandáját s rövid időre rá oly híre tett szert, minőre eddig még példa nem volt. Bihari állandó zenésze lett a „Hét választó fejedelem“, a Beleznay-kert“ és „Két pisztoly“ czimű mulatóhelyeknek és ott aratta diadalait. Ellátogatott Bécsbe, Lengyel-, Oláh-, Szerb-, Horvát-, Tórországra is s mindenütt határtalan lelkesedéssel és kitüntetésekkel halmozták el. Itthon nem történetet meg nélküle ünnepség. Két koronázás alkalmával ő zenélt, minden nádori és egyházi ünnepségnek ő volt a hivatalos és méltó lelkesítője. Ha ő nem volt ott, nem tartották tökéletesnek az ünnepséget. Bécsben, 1814. és 1815 ben többször halatá uralkodók előtt művészi játékát, sőt a császári hangversenyekre is hivatalos volt több ízben, részint mint hallgató, részint mint közreműködő. De őt nemcsak csodál-

ták; vonójának hatalma a tárczákat is megnyitotta előtte. Mesés adatokat beszélnek egykoruak azon pénzről, melyeket Bihari kapott és elpazarolt. Ő maga fejedelmi fényben élt, libériás inas hordta utána a hegedűjét.

1815-ben, mikor József nádor első nejének nővére Katalin Paulowna nagyhercegnő, az oldenburgi herceg özvegye, Budán időzött, a Margitszigeten nagy ünnepséget rendezett tiszteletére s ott Bihari oly hévvel játszott a magyar tánczokat, hogy a krónika szerint azok is, kik már sokszor hallották, úgy el voltak ragadtatva, hogy nem tudtak tánczolni.

Érdekes az is, a mit a Bihari czilinderkalapjáról beszéltek. Bihari bandájában volt ugyanis egy mindenki által megbámult 9—10 éves gyermek, mint kontrás. Ez mindig körülhordta Bihari kalapját, két kézzel fogván azt meg s telve hozta mindig vissza, hogy szinte görnyedezett sulya alatt s a kalap térdeit verte. A gyermek rendre hajtá meg magát az ország nagyjai előtt.

— Jól van, kis Bihari, — mert mindenki Bihari fiának tartotta — mondd meg apádnak, hogy a nóta igen szép volt.

De a Bihari dicsőségének is vége lett egyszer, mivel 1824-ben Hatvan és Gyöngyös közt feldőlt kocsija alá került, mely balkezét örökre bénává zuzta. Nem is tudott többé hegedülni. Társai elhagyták s ő végső nyomorba sülyedt. Unokájával járt koldulni egykori ismerőseihez, de a néma muzsikásért többé senki sem lelkesedett. Elkeseredésében ivásra adta magát, míg 1828 április 26 án a köszvény és vízkór szabadították meg a nyomortól. Temetése nagyon meghatározó volt: hideg havas esőben 300 cigány levett kalappal kísérte ki a temetőbe. Jelenleg a Bihari sirja a ferenczvárosi temető exhumálása következtében elenyészett.

(Boka Károly.)

Bihari híres utódja a debreczeni Boka Károly volt, a ki a 30-as és 50-es években az ország legjobb cigányzenésze. Nagyhirű bandája 24 tagból állott, közöttük több vadászkuirttel és tárogatóval ellátott zenész. A nyírség akkori földesurai, mint Józsa Gyuri, Beesky Bandi, Csernovics Péter. Ibányi Feri személyes barátságukkal tüntették őt ki annyira, hogy együtt jártak vadászatni Bokával, a ki aztán talán az egyetlen cigány volt Magyarországon, a kit még a nagyurak is magáztak. A 40-es évek fiatalisága közül ki ne emlékezne a híres csáki agarászatokra, hol rendszeren megjelentek Károlyi György és István gróf, Teleky Sándor gróf, Degenfeld és Almásy grófok, továbbá Csernovics és Kállaynak, a hol Boka szolgáltatva a zenét.

Ekközben kitört a 48 iki szabadságharc; Boka bandája szétoszlott és alig voltak hatan, midőn az augusztusi szerencsétlen esata után az oroszok bevonultak Debreczenbe. Ekkor kirabolták Boka házat is, s a falon függő, száz aranyat érő kremonai hegedűjét is ellopták ruháival együtt, úgy, hogy Boka papucsos lábán ment hegedülni Paskievics orosz fővezér városházi lakására. Az ebédnél jelen volt Zichy Ferencz gróf, mostani főtárnokmester is, a ki Haynau fővezértől mint kormánybiztos volt kiküldve az oroszokhoz. Zichy erélyesen rendreutasította Bokát a „Megvirad még valaha“ nótáért, mire Boka így felelt:

— Méltóságos uram, ha már elvitték a hegedűmet meg a vagyonomat, vigyenek el engemet is.

1853. farsangján történt, hogy Beesky Bandi egy ezrest ketté repesztett és a felét Boka homlokára ragasztotta. Azt mondta Bokának, hogy az ezres másik felét is megkapja, ha kitalálja az ő nótáját. Boka izdadt, még azt is eljátszotta, a mit a nagyapjától hallott. De egy óra alatt mégis megkapta az ezres másik felét is s a kitalált nóta nem volt más, mint a „Hej diri dári dongó.“

Boka 1860-ban halt meg s azóta csak az öreg Rác Laczi volt olyan népszerű, mint híres elődjei.

NYILT-TÉR.

Sz.-László Nagyvárád mellett.
Vasuti állomás.
Posta, távirtda, telephon.
(püspök) gyógyfürdő. Hévízfürdők 30°—40° C.

Kiváló szaktekintélyek által elismert

== kitünő hatással ==

osuzos és rheumás bántalmaknál, esonttörések és ficzomok utókezelése, hűdéseknel, mell, hasúri és egyéb izzadmányoknál (exsudatum) máj és vese, valamint húgy- és ivarszervi bántalmaknál, **női bajoknál** a légzési és emésztési szervek hurutjainál.

Gyönyörű fekvés, hatalmas tölgyfa erdőségek közepén, három oldalról hegyek által védve. Pormentes enyhe klíma. Gyönyörű park- és sétahelyek. Villamos világítás, öt óriási tükörfürdő 900—3000 hktl. köbtertálmossal, folytonos vízcsere; kád- és családfürdők; pokróczozó és pihenő termek. Zuhanyok.

Ivógyógymód, lépfürdők, massage, villamozás.

Szállodái a modern követelményeknek megfelelőleg a legnagyobb kényelemmel berendezve, a fürdő helyiségekkel zárt folyosók által vannak összekötve.

Olcsó szobaárak. *Kitünő magyaros konyha, tiszta borok* Czegléd Sándor pinczejéből. Naponta háromszor térzene, sétahangversenyek, tombola- és táncestélyek. Kirándulások. — **Évad május 1-től október 1-ig.** — Fürdőorvos: *Dr. Ternér Béla.* — Bérlet: *Czegléd Sándor.* — Prospectusokat bérmentve küld az igazgatóság.

Pincze

hordós és üvegezett borok beraktározására kiválóan alkalmas, a **Kossuth-utca** elején kiadó. Czim a kiadóhivatalban.

Alapított 1848-ban. **Gröber Lajos** Alapított 1848-ban.

kosárfonodája Budapesten.

Raktárak: IV. ker. Kigyó-utca 6. szám és IV. ker. Haris-bazár, körudvar.

Műhelyek: VII. ker. Nefejejs-u. 28. szám és IV. ker. Koronaherczeg-u. 8. sz.

Saját gyártásu **kosár-butorok, kerti és salon-székek, gyermek-kocsik** egyszerű és legfinomabb kivitelben. Képes árjegyzéket bérmentve küld.

A hajdu-szent-györgyi gazdaságban nagyobb mennyiségű

dohány-palánt

eladó.

Értekezhetni ott a helyszínén, **Hajdu-Szent-György**, vasuti állomás.

Debreczen-füzesabony-óhát-polgári h. é. vasut részvénytársaság.

112. szám. **Meghívó**

a debreczen-füzesabony-óhát-polgári h. é. vasut részvénytársaságnak 1900. évi június hó 12-én délelőtt 9 órakor Debreczenben, a városház tanácstermében tartandó **rendes közgyűlésére.**

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a lefolyt 1899. üzletéről.
2. Az 1899. évi mérleg végleges megállapítása és határozat a tiszta nyereség hovatordítása iránt.
3. Határozat az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránt.
4. Az igazgatóság kiegészítése.
5. Az igazgatóság és felügyelő bizottság tiszteletdíjának egy évre való megállapítása.

Kivonat az alapszabályokból:

Azon részvényesok, akik szavazati jogukat gyakorolni kívánják, kötelesek részvényeiket a le nem járt szelvényekkel legkésőbb a közgyűlés megtartása előtt 8 nappal Budapesten, a Budapesti Bankkegyesület r.-t. pénztáránál (V. ker. Furdó-u. 1.) letenni. Az államkincstár, valamint Hajdu- és Hevesmegye, ugyszintén az egri főkáptalan ezen kötelezettség alól fel van mentve. Minden letett részvény 1 szavazatra jogosít. Budapesten, 1900. május 19-én.

Az igazgatóság.

Nyomatott a „Csokonai” nyomdában, Debreczenben.

Borosznó gyógyítófürdő.

Zólyomgyében. Vasut-állomás. Posta és távirtda.

Vadregényes fenyvesek közepette. Tiszta, ózondus levegő. Erdei sétautak. Magas forrásu vízvezeték. **A gläubersós gyógyítóforrások** kitünő hatásuak, heveny és idült gyomor- és bélhurut, máj és hólyagbajoknál.

Hidegvízgyógyító mód, masszázs, villamozás, svéd torna, tej- és savókúra, **Kneipp-féle gyógyító mód.** Meleg ásványvíz és fenyőfürdők.

Klimatikus gyógyítóhely.

Állandó fürdőorvos. Gyógyszertár. Lawn-tennis, tekepálya, cigányzene.

Lakás: 8—16 korona egy szoba heti bérlete ágyneművel együtt.

Étkezés: leves 20 fillér, főzelék, tészta 50 fill., sülték 80—100 fillér ótlap szerint. Bővebbet alulirt tulajdonosnál.

Rosenauer Lajos
Besztercebányán.

Levélpapírok

kereskedelmi levelezéshez negyed és nyolczad alakban, fehér, vonalzott, koczkázott és meritett minőségben, **nyomással** és anélkül.

Doboz-levélpapírok egyszerű, finomabb, valamint a legnagyobb fényüzéssel és művészettel kiállított formában.

Billet du Correspondence, esinos tokokban.

Legujabb

„Monopresse“

melylyel mindenki a legegyszerűbb módon önmaga készítheti monogramjait.

Darabja 25 kr.

Névjegyek a legszebb nyomással.

Író tollak, Tollszárok, Tentatartók.

Kuhn-, Soenneken- és Birmingham-tollak, egyenkint, tuczonkint és dobozokban.

Tollszárok óriási választékban a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, — fa, kaucsuk, nikkel, szaru, sündisznó-tüske és csontból.

Irodai és disztentatartók, zsebben hordozható tentatartók fából, nikkelből, mindenféle elképzelhető alakban

nagy készlet olcsó áron kapható a

CSOKONAI-papirkereskedésben

Debreczen, Kossuth-utca 13.